

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben bázisba hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 5.

A szerkesztőség kérésre visszadási vagy megőrzési nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Husbojokott. Ebben a politikai utószonban, amikor az ellenzéki pártok megcsapant érdeklődés mellett török egymás fejét bukásuk okairól, mondom, ebben a lusta, nyári hangulatban érdemes lesz egy kissé leereszkedni a mindennapi problémákhoz.

Itt van például első sorban a horribilis husdrágaság.

Mikor magunkfajta ember drágaságról panaszkodik, rögtön készen van a válasz: hja, a sztrájkok! a munkabérek emelkedése! A cipő drágább, mert a mesterinasok — pardon! ifju munkások — sztrájkoltak! A lakás drága, mert az építő munkások sztrájkoltak. A kifli drágább és kisebb, mert a péklegények sztrájkoltak. Minden mesterember a sztrájkra hivatkozik, azért lett belőle drágább ember.

Hát a mészárosok ugyan miért srófoltak állandóan feljebb a hus árát? Talán csak nem azért, mert az ő ökreik is sztrájkoltak?

Tessék visszaemlékezni: néhány év óta állandóan emelik a mészárosok a hus árát. Ha rossz a termés, akkor azért emelik a hus árát, mert általános a drágaság. Ha jó a termés, akkor is emelik az árakat, mert van pénz, van miből fizetni. Szóval akár esik a buza ára, akár nem esik, a mészárosoknak mindig jól esik, mert ők mindig emelik az árakat.

Ennek a frivol játéknak, a közönség ilyen rendszeres kizsákmányolásának valahára véget kell vetni.

Ausztriában, Krems városkában megtették azt az asszonyok, hogy összebeszéltek s nem vettek húst az odavaló mészárosoktól. Hozat-

tak Bécstől. S a kremsi mészárosok két hét múlva beadták a derekukat és leszállították a a hus árát. Győzött az összetartás.

Nálunk, ilyen nagy városban lehetetlen ekkora összetartást megcsinálni, ha csak a mészárosok vérszemet kapva, még tovább nem mennek a srófolásban. De egy *szövetkezeti mészárszék* föltétlenül üdvös hatást tudna gyakorolni az általános árakra s biztosan megélné.

Erdemes ezen gondolkozni. Elvégre igaz, hogy a hus mindennapi szükséglet, de az már éppen nem szükséges, hogy a közönség zsebe nyitva álljon a mészáros urak kényére-kezdére.

Pro domo.

Cicero beszédet mondott a tulajdon háza érdekében és ennek a beszédnek meg volt az a hatása, hogy a római senatus államköltségen építette föl újra Ciceronak a házat, melyet a csöcselék száműzetése alatt földig lerombolt volt.

Beszéljünk mi is a magunk házaról, *jogakademiánkról*.

A fölállítandó új egyetemekről cikkeznek a lapok, Nagyvárad pedig fölajdul, hogy miért nincs ama városok között, amelyekbe egyetemet terveznek. De én meggyőződésből merem állítani, hogy ez a kérdés ez idő szerint nem is aktuális, azon egyszerű oknál fogva, mert hiányzik hozzá a nervus rerum gerendarum, a szükséges pénz, sőt ha a katonai szük-

ségletek, a két évi szolgálat behozatala, a dreadnoughtok építése kerül napirendre, akkor bizonyos, hogy az egyetemek kérdése beláthatatlan időre lekerül a napirendről.

Tehát immink veszedelem erről az oldalról nem fenyegeti Nagyváradot.

Csak hogy ebből nem következik, hogy teljes téltenségbe merüljünk s egyáltalában ne is törődjünk városunk e vitális kérdésével, mert érhet más oldalról veszedelem, tudniillik az a veszedelem, hogy azt is elveszítjük, amink már van és még van, tudniillik jogakademiánkat. Arra vannak ugyanis a multban példánk, hogy jogakademiákat eltöröltek, megszüntettek. Ha ez a sors érne a mi jogakademiánkat, ez végzetes következményű lenne Nagyváradra nézve, mert nemcsak szellemi veszteséget jelentene reá nézve, ha egy immár 123 év óta fennálló kulturintézetétől foszthatnánk meg, hanem azonfölül *évenként legalább 2-3 száz ezer korona veszteséget* szenvedne a forgalmában is.

Kolozsvártt is állott föl jogakadémia, amidőn pedig a mult század hetvenes éveinek elején hire támadt, hogy egyetemet kap, a törvényhatóságok, elsősorban sz. kir. Kolozsvár városa, de a polgárság is nemes vetélkedésre gerjedt, hogy a felállítandó egyetemet minél több anyagi eszközökkel támogassa, pedig az egyetemet ugyis megkapta volna minden

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Madame Bonaparte.

— Charles Foley. —

Az 1796. év egyik februári késő délutánján ifju főbrangu tiszt állt meg a Rue Chanteraine 6. számú háza előtt. Miután ráéjtette a kopogtatót a magas kapura és kinyitották a kapu, gyorsan elhaladt a kapu páholya előtt és keresztülment egy-két fal közt vivő keskeny uton, melyre a szomszédos ház fái rávetették árnyékukat. E folyosó végére érkezve, elhaladt a kocsiszin és az istálló mellett, hol a kocsis két meglehetősen sovány lovat csutakolt, s egy kicsiny, földszinti és emeleti részből álló pavillon elé ért. Itt megállította lépteit, feltekintett a négy magas, zárt ablakra, aztán ábrándosan és elgondolkozva hajtotta le halovány, keskeny arcát. De aztán mindjárt megrázta hosszú, gyöngén hajporozott arcát és elszántan ment fel a négy lépcsőn a verandára. Még nem is kopogtatott, midőn kinyitotta előtte az ajtót egy komorna, ki vagy látta már a nézőlyukon, vagy a mopsz vakkantása által lett jöttére figyelmissé.

— Jó napot, Lujza! Itthon van a polgárnő?

— Itthon van, tábornok ur — felelte a komorna. — Menjen át csak az ebédlőn s megtalálja madameot a kerek szalonban.

A látogató szilárd léptekkel, mintegy palástolni akarván zavarát, az ebédlőül szolgáló ho-

mályos kis szalonba lépett. Csak futó pillantást vetett arra a nyolc metszetre, mely arany díszítésű fekete rázába foglalva a falon függött, a fekete kelmével kárpitozott négy mahagoni székre, a két oldalról lecsapott szélű kerek asztalra és a falba épített üvegszekrényekre, melyeknek polcán, ezüstnemű hiányában, az angol nikkelből való antik formájú teáskanna, tálcák, vázák és egy cukortartó álltak sorban.

Felkelti figyelmét egy szoknya halk suhogása, s a kerek szalonba siet, mely kissé világosabb a lenyugvó nap képét visszaverő sok tükör miatt: a tölgyfakerebbe foglalt tükör a szekrény türkizszínű márványlapja fölött, egy másik a toilette-asztal fölött és egy két részre osztott tükör a kandalló fölött. Egy pianino, egy csecc-beccsével telerakott etagére, egy hárfá és a virágok, melyek mindenütt elborítják a fal kopárságát, a lényűzés benyomását tette a fiatal emberre, a ki csak a butorozott hotelszobákhoz volt hozzászokva. Még néhányat lép előre, s végre egy meghajlással, mely félszegen esik ki az izgalom miatt, a ház urnője elé ér.

A ház urnője kicsiny, karcsú, kegyes hölgy és félig meglepetten, félig várakozással teljesen áll előtte. Jobb keze még a zongora billentyűin pihen, másik kezével összefogja mellén a pókháló-szövetű hawit, mely lehuil válláról. Finom, selyempuhaságu barna haja van, arcbőrének színe pedig sokkal rózsásabb, semhogy természetes lehetett volna. Hosszu szempillái beárnyékolják szelíd, szép, epedő két szemét, s elrejtik a szemhéján levő finom ráncokat.

A hölgy csókra nyujtja kezét látogatójának és előkelő kecsességgel egy törékeny, bronzlábú székre omlik.

Az ifju tiszt is leül, de félszegen és ügyetlenül. Rövid, zavart hallgatás támadt.

„Polgárnő” kissé szórakozottan érdeklődik a nap eseményei után. De az ifju ember félbeszakítja.

— Tovább nem élhetek távol kegyedtől — kezdi lázasan. — Majdnem megőrültem, mióta nem láttam kegyedet . . .

— Nem tegnap történt az? — kérdi amaz oly hangon, mely úgy hangzott, mintha madár csicseregne és kacagva de nem nyitva ki száját, mert nem meri mutatni fogsorát, mely nem gyöngyosabbé.

A tiszt közelebb húzódik hozzá széknél és megfogja kezét.

— Ugy van, tegnap történt, páratlan, édes Josephine! Mámoritó biztatásai tegnap óta nem hagynak többé nyugtot lelkemnek. Oh, mily különös hatással van kegyed szívemre! Ha nyugtalanok, vagy szomorunak látom, lelkemet mardossa a fájdalom . . .

— Mily bohó ember! — kiáltja a nő tetetett vidámsággal és idegenszerű, gyermekies hanghordásával. De mivel az ifju embert oly nagyon komolynak látta, végtelenül gyöngéd mosolylyal így szól hozzá:

— Én is nagyon vonzódom önhöz, csak-hogy . . .

— Csakhogy? . . . Hát még mindig azt hiszi, hogy az érdek vezet? Ha úgy van, akkor kegyed nagyon igaztalan, drága barátom, s én

bizonyítással, mert az volt az általános nézet, hogy az erdélyieket guberniumjok elvesztéséért valamivel kárpótolni kell és igazán szerencsés tapintattal a *második* egyetemet tartották leghelyesebb kárpótlásnak. Azóta a kolozsvári egyetem már milliókat nyelt el, mint akár a fiumei kikötő.

Mikor pedig a *harmadik* egyetem eszméje merült föl, ennek már 40 éve! — egymásután jelentkeztek a nagyobb vidéki városok milliókra menő ajánlataikkal. S ma, midőn már nemcsak a *harmadik*, hanem a *negyedik* és *ötödik* egyetemet is emlegetik, valóságos versenyfutást s milliókkal való tullicitálást tapasztalunk.

Nagyvárad is zárat tart arra, hogy figyelembe vegyék, de vajjon micsoda hozzájárulást kínál a létesítendő egyetem fölállításához? Semmit! De sőt az itt fennálló jogakadémiájával, mely pedig a legalkalmasabb jegecesedési pontja lenne egy kisebb szabású egyetemnek, egyáltalában semmit sem törődik. Ahelyett, hogy minél több gyökérszállal igyekezne magához fűzni, teljesen magára hagyja, ne csodálkozzunk azután, ha esetleg könnyen kitéphetik az itteni talajból.

Hát mivel járuljon *Nagyvárad* jogakadémiájának megerősítéséhez? Megmondom: először is mutassa ki élénk érdeklődését az intézet iránt, másodsor pedig bizonyítsa be tetteivel, hogy ez az érdeklődése nem csupán látszólagos, hanem valóságos.

Hadd olvassuk és tapasztaljuk valahára, hogy akiknek a magyarok Istene módot adott hozzá, fel is használják ezt a módot az itten tanuló magyarok istápolására, p. végrendeletben tegyenek mindenféle alapítványokat ösztöndíjakra, pályadíjakra, a mensa academica javára. Ugyanilyen célokra adjanak évenként valamit a helybeli pénzintézetek (dicséretes

kivétel a nagyváradi tkptár), hogy minél sűrűbb alkalmunk legyen erről a nyilvánosság előtt beszámolnunk s úgy föl; mint lefelé ékesen szóló adatokkal bebizonyítanunk, hogy a nagyváradi jogakadémiát csak *előmozdítani* lehet, de semmi szín alatt *helyéből kimozdítani nem lehet.*

Dr Bozóky Alajos,
kir. tanácsos, igazgató,

Uj egyetemek. A létesítendő uj egyetemekre vonatkozóan a lapokban megjelent közleményekre nézve a »Budapesti Tudósító«-val a legilletékesebb helyen azt közlik, hogy a közleményekben foglaltak csupán előadói jelentésnek tekintendők, amely jelentés azonban a miniszteriumban még *érdemleges tárgyalásra sem került.*

A pártonkívüliek klubja. Az alkotmánypárt volt klubhelyiségében még ma is van élet. Minden este fentjár vagy nyolc-tíz tag, akik kártyáznak és karamboláznak. Politikáról csak akkor esik szó, ha Andrássy, Széll vagy Sztéryni látogatnak oda. A jelenlegi helyiséget felmondták, de azért a klub nem oszlik fel, csak olcsóbb lokalitást kerestek. Már találtak is. Jövőre a klubtagok a Pannónia-szállónak erre a célra berendezett egyik termében fognak egymásnak találkat adni. A klubtagok többsége Széll mellett foglal állást, aki azt mondja, hogy nincs értelme annak, hogy pártonkívüli 67-esek ellenzékét képezzenek. Széll és Sztéryni erős propagandát csinálnak a munkapártba való belépés érdekében. Széll azt mondja, hogy bevárja a pillanatot, amidőn a munkapártba való belépés megtörténhetik. Andrássy nem akar a munkapártba lépni, azt hozván fel okul, hogy a Khuen-kormány az ő katonai követeléseit perhorreszkálja.

560.000.000 korona vasuti kocsikra.

Lukács László pénzügyminiszter tegnap javaslatot nyújtott be hatszázötvenmillió kölcsön felvétele iránt. A nagy kölcsön a vasuti kocsik beszerzésére lenne fordítva.

nagyon boldogtalan vagyok. Ezredikszor ismétlem kegyed előtt, hogy még sohasem szerettem . . . Kegyed az első, az egyetlen nő, kit imádok. Gondolkozott már? Elhatározta-e végre?

A nő fontolgat . . . Oh, nem sokáig, mert képtelen együtt tartani gondolatait — fontolóra veszi, hogy már harminckét éves, többé nem igen fiatal, hogy mindenfelé el van adósodva. De azért a szomorú gondolatai ellenére sem mond mindjárt igent, hanem habozik és sóhajt, részint kacérságból, részint határozatlanságból.

— Az én kreol lustaságomnak mindig fásztó volt, valamire elhatározni magam, mindig kényelmesebben esett neki, ha a mások akaratát követhette . . .

— Akkor hát mire vár, hogy kövesse az enyémet? — szakította félbe hevesen az ifju ember.

— Mert némelykor megrettenek attól a hatalomtól, melyet környezetére gyakorolni látszik. Csak huszonhét éves még és mégis oly sajátos, oly megmagyarázhatatlan valami van fürkésző szemében, hogy tiszteleltre készíti még direktóriumunk tagjait is. Tehát elképzeli, mennyire megfélemlítene vele egy asszonyt! Az, a mi tetszenék nekem, tudniillik a szenvedélynek az a hatalma, melyről oly határozottsággal beszél nekem, hogy nem szabad kételkednem őszinteségében, éppen az tart vissza attól, hogy megadjam beleegyezésem, a mely oly sokszor lebegett már ajkamon.

— Adja meg ezt a beleegyezését, drága Josephine! Soha, soha sem lesz oka rá, hogy

megbánjal Hiessé, gazdaggá fogom tenni, abban biztos vagyok. At hiszik talán az ön direktorai, hogy pártfogás kell nekem ahhoz, hogy hirt és dicsőséget szerezzek magamnak? Boldogok lesznek még mindannyian, ha egykor megszerezhetik még az én pártfogásomat! Itt van a kardom, és azzal messzire jutok még . . . És, édes Josephine, ön lesz az én szerencsém csillaga!

Ez utóbbi szavakat oly gyöngéd, oly hév bizalommal mondta, hogy a nőt remegés fogta el zavarában és felindultságában . . . Megragadták babonás emlékei, mámorossá tette egy megmérhetetlen vagyon kilátása. Átengedi kezét forró ajkainak.

Most egyszerre gyöngén megroppan a padló, s egy csinos, tizenkét vagy tizenhárom éves, szőkefürtű gyermek, nagy kék szemében a meglepetés s a bátortalanság kifejezésével, habozva és megindulva attól, a mit lát, hirtelen megáll a küszöbön. Mire így szól a »polgárnő«, azzal az előkelőséggel és nyugalommal, melynek titkát csak az igazi társaságbeli nők ismerik, s mely oly mély hatással van a szerényebb körökből származó férfira, s oly hangon, melyet szinte már felnőt leányának megpillantása még határozottabbá tesz:

— Jer közelebb Hortense, s ne légy oly együgyű! Hajolj meg szépen a tábornok ur előtt, mint madame Campontól tanultad és kívánj szerencsét anyádnak: mostantól fogva »madame Bonaparte« lesz a neve.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 12.

Berzeviczy Albert elnök negyed tizenegy órákor megnyitja az ülést. Hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét, azután áttérnek a napi-rendre, a felirati vita folytatására. A Házban alig van ötven képviselő, a miniszterek közül csak Székely Ferenc és Hazai Samu vannak jelen.

Az első szónok **Bakonyi Samu**, aki Issekutz Győző tegnapi beszédével polemizál. Korainak mondja azt az örömet, amit a munkapárt feltámadása felett érez. A munkapárt a jelené, de jövője nincsen. Ezután a válaszfelirat egyes pontjaiuk megvitatására tér át. Választási visszaélésekről beszél és példákat hoz fel arra nézve, hogy a kerületekben mily nagy mértékben folyt a választók félrevezetése. Kifejti, hogy ily nagy többséggel szemben nagy szükség van a függetlenségi párt, mint ellenzékre. A függetlenségi párt küzdeni fog az általános titkos választójogért, mert csak a népparlamentben látja biztosítékát az alkotmányosság fejlődésének. (Ugy van! — a Justh-párton). Majd azt igyekszik bebizonyítani, hogy az általános, egyenlő, titkos választójog megvalósítása nem érinti a magyar nemzet szupremációját. Magyarország gazdasági fejlődésére az önálló nemzeti bankot tartja legbiztosabb eszköznek. Nem fogadja el a munkapárt határozati javaslatát.

Tisza István beszédje.

Gróf **Tisza István**: Kijelenti, hogy párt szemponton kívül kíván a vitában részt venni. A választásokra való visszatekintéssel kezdi. Az elmúlt választások legörvedetesebb tényét a nemzetiségiek teljes leveretésében látja. Egy lépéssel közelebb vagyunk ahhoz, hogy ezen ország lakosai megértsék egymást és együtt munkálkodjanak. És ez nemcsak az ország szempontjából örvedetes, hanem a külföld szempontjából is. Most látni fogja a külföld, hogy a nemzetiségi kérdés csak a magyar állameszme oltalma alatt található megoldást. Kérdi, hogy van-e még ország Európában, amely oly és annyi jogot nyújt a nemzetiségeknek, mint a magyar?

Mihályi Tivadar: Papiroson!

Gróf **Tisza István**: Van-e annyi joguk a lengyeleknek Oroszországban, vagy a magyaroknak Romániában? (Zaj) Attér ezután a Balkán kérdés megvitatására. A Balkán függetlensége biztosítsa azt, hogy itt a Duna völgyében egy önálló nagy hatalom keletkezze, amely saját maga gondoskodik a teljes politikai érvényesüléséről. Magyarországra nézve tehát elsőrendű fontossággal bír a Balkán függetlensége (Zaj a Justh-párton).

Polónyi Géza: Szerencse is volna, ha a Balkánon volnánk!

Gróf **Tisza István**: A képviselő urat szívesen átengedem a Balkánnak. (Derültség).

A nemzetiségiekkel való jóviszonynak mindig hive volt, és szívesen megadott nekik mindent, ami Magyarország jogaiba és érdekeibe nem ütközött, de ez a háter, ameddig el lehet menni, ezentul egy jótányit sem engedünk. (Eljenzés a munkapárton). Eppen azért kéréshetetlenül kell szembeszállni az izgatókkal, de másfelől mindent meg kell adni a nemzetiségieknek, ami, mint Magyarország honpolgárait, őket megilleti. (Taps a munkapárton). Kijelenti, hogy ezekkel az izgatókkal szemben büntető igazságszolgáltatás terén kell megerősíteni az országot. Reformálni kell az izgatókra vonatkozó törvényt. (Ugy van). A nemzetiségi politikát könnyelműen elszórt nyilatkozatok tömegei mérgezik el a jórészt, amelyet az izgatók kikutatnak, és ellenünk felhasználnak. (Ugy van). O a nemzetiségiekkel való megegyezésnek abban az értelemben, amint azt a nemzetiségiek akarják, soha nem volt hive. Magyarország nem magyar ajku polgárait tárt karokkal várja, de nationalistákkal nem szövet-

kezik. (Eljenzés a munkapárton). Most a fényes győzelem után (gunyos nevetés a Josthpárton) senki sem mondhatja, hogy ha koncessiókat tesszünk, azt félelemből, vagy pedig azért tesszük, mert szükségünk van rájuk, éppen azért most elérkeznek látja az időt a nemzetiségekkel való megegyezésre. (Ugy van) A magyarországi románoknak a független Romániához való viszonyáról beszél ezután. A románok úgy mozdítják elő legcélszerűbben Románia érdekeit, ha hű polgárai Magyarországnak és Romániával csak a szellemi érintkezést keresik. Izgatással a magyar nemzetet nem lehet megfélemlíteni, sem engedékenységre bírni, és ilyen módon a románok sem a maguk, sem pedig Románia érdekeit nem mozdítják elő. A románok ne jöjjenek felénk külön csoportba tömörülve, ellenségként jogaikért, hanem minden melléktekintetettel félretéve, a románok hivatott vezetői mondják el őszintén, igazán, hogy mit akarnak ezután, a közös érdekeinkért dolgozzanak velünk együtt, a mi sorainkban. (Nagy zaj a Justh pártban) Nem azt értem ezalatt, hogy a mi sorainkba jöjjenek, hanem menjenek abba a magyar pártba, amelyet ők saját céljaiknak leginkább megfelelőnek tartanak. Még egyszer felhívja a képviselő házar, hogy tegyen meg mindent a nemzetiségi kérdés megoldására.

Szünet után.

Györffy Tisza István beszédével polemizál. A munkapárt felirati javaslatát nem fogadja el.

Elnök a vitát 2 órakerékeszti, s annak folytatását a mai ülésre tüzi ki.

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, csütörtökön tartja július havi közgyűlését. A tárgysorozat elég bő, amennyiben 39 ügy van felvéve elintézésre, azonban mégis amolyan nyári közgyűlésre van kilátásunk, mert a szőnyegre kerülő ügyek között alig van egy-kettő olyan, amely nagyobb érdeklődést kelthet.

A tárgysorozat különben a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1910. évi július hó 14. esetleg következő napján mindenkor d. u. 3 órakerékeszti a városház tanács termében tartandó ülésen a következő ügyek fognak tárgyalatni. 1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról. 2. A m. kir. Belügyminiszter ur leirata Maszjai Sándor városi tűzoltó nyugdíjazási ügyében hozott közgyűlési határozatra. 3. A m. kir. Belügyminiszter leirata a mérnöki hivatalhoz szervezett állások tárgyában hozott közgyűlési határozatra. 4. A tanács előterjesztése a m. kir. honvéd hadapród iskolánál üresedésben levő 4 alapítványi hely betöltése tárgyában. 5. A tanács előterjesztése a vásárvám és helypénzdíj szabályzat módosítása tárgyában. 6. A tanács előterjesztése a községi polgári fiúiskolához szervezett segédtanítói állásnak rendes tanítói állásá váló átszervezése tárgyában. 7. A tanács előterjesztése a kereskedelmi tanonciskola I. ső osztálya mellé felállított párhuzamos osztály véglegesítése tárgyában. 8. A tanács előterjesztése Uri és Borzúta kocsi uttestének aszfalt burkolattal ellátása, Kert utca uttestének kiburkolása, és a Bethy Ödön utca gyalogjáróinak aszfalt burkolattal ellátása tárgyában. 9. A tanács előterjesztése Krassószörénymegyei árvízkarosultak segélyezése ügyében. 10. A tanács jelentése a villamos telep gépei és felszerelési önbiztosítása tárgyában tett intézkedésre. 11. A tanács a laporta malom bérlete megszüntetése tárgyában Farkas József bérlővel kötött egyezségi jegyzőkönyvet beterjeszti. 12. A tanács előterjesztése a nagyvárad neolog izr. hitközség által a Körös folyó mellett levő telek eladására beadott ajánlatra. (2 od izben van kitzuve.) 13.

A tanács javaslata a velencei hid hozzájáró utjához szükséges területek megvásárlása tárgyában. 14. Özv. Mikszáth Kálmánné köszönő irata. 15. A tanács előterjesztése Balázs és Engel kövezési vállalkozók által az egységárok felemelése tárgyában hozott tanács határozat ellen beadott felebbezésre. 16. A tanács előterjesztése Kosárka Demeter által árusátor felállítását megtagadó tanács határozat ellen beadott felebbezésre. 17. A tanács előterjesztése Kassay Istvánné által kártérítési ügyében hozott tanács határozat ellen beadott felebbezésre. 18. A tanács előterjesztése a városi árvaház és a koldus ápoló intézet tulajdonát képező földekre vonatkozólag kiállított kölcsönös nyilatkozat jóváhagyása iránt. 19. A tanács Weisz Gábor által tett alapítványról szóló oklevelet a miniszteri leirat értelmében tett módosításokkal beterjeszti. 20. A tanács Popovits János és Szász János között földbérlet átruházás iránt kötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 21. A tanács Rostás Sándor és Atyim Péter között földbérlet átruházásra vonatkozó szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 22. A tanács előterjesztése Weisz József és neje építkezése folytán a köztérhez csatolt terület kártalanítása iránt. 23—34. Szerződések. 35—36. Fizetési előleg iránti kérelmek. 37—39. Szabadságidő iránti kérelmek.

Miről a törvényhatósági bizottság t. tagjait azzal értesitem, hogy a tárgysorozatba felvett ügyek a közgyűlés napját megelőzőleg 24 órával a városház tanács termében közszemlére kitéve lesznek s bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1910. évi július hó 9-én.

Bordó Ferenc,
főjegyző.

Magyarellenes tanító.

„Mangra és Rednik a románok kapcája.”

A magyarellenes érzelmű tanítók mintha egy időre letűntek volna a napirendről, mintha a törvények szigorú alkalmazása józan észre térítette volna őket, már jó idő óta nem lehetett hallani felőlük semmit. És most olyan esetről kell beszámolnunk, amilyen az eddigi történetek között nem szerepelt. Eddig a magyarellenes tanítók titokban az iskolákban terjesztették a magyar gyűlölet csiréit, ez azonban, akiről szó lesz, nyíltan, gyűléseken izgatott a magyar állam ellen. A tanító legközelebb meg fogja kapni cselekedetért jól megérdemelt büntetését, melyet megelőzőleg a fegyelmi vizsgálat megindítása iránt a belényesi főszolgabíró már intézkedett is.

Az esetről tudósításunk a következő:

A tanító, mint kortes.

Feltűnést keltő iratok adnak most munkát a közigazgatási bizottság tanügyi referensének. Az ügy előzményei még a választási mozgalmak idejére nyulnak vissza, amikor a megyében fellépett nemzetiségi jelöltek mellett oly nagy agitációt fejtettek ki a nemzetiségi kortesek. A nemzetiségek agitációja a tenkei járásban volt a legvehemens, ahol annyira mentek, hogy dr. Lázár megválasztását a választók fanatizálása folytán mindenki bizonyosnak hitt. Lázár Aurél kortesei között legjobban exponálta magát Teuca Vazul feketetőti görög keleti tanító. Teuca állandó kísérője volt Lázárnak. Mindenütt ott volt, ahol Lázárnak támo atásra volt szüksége. Megtörtént, hogy a tanító maga tartott beszédet az összegyűlt románok előtt. Ilyenkor nem kimélt semmit Teuca Vazul. Lábbal tiport törvényeket, elveket, személyeket, dicsőítve mindenkor Lázár Aurélt, a román nemzetiségi eszméket.

A nemzeti munkapártról és azok tagjairól meg oly sértően nyilatkozott, hogy a jelenlévők megbotránkoztak miatta. Többek között Mangra Vazulra és Rednik Gáborra, dacára annak, hogy nem is a tenkei kerületben léptek fel, a következő kifejezést használta:

— Rednik Gábor és Mangra Vazul a román nép kapcái.

A megjelent főszolgabíró nagy megbotránkozással nézte a román tanító viselkedését s nyomban jelentést tett arról a főispánnak, aki viszont a tanfelügyelő figyelmét hívta fel a tanító meg nem engedett ténykedésére. A tanfelügyelő kiszállott Feketét községébe és ott felülvizsgálta a tanító működését.

A tanító nem tud tanítani.

Az iskolában a tanfelügyelő sok szabálytalanságot talál. Elsősorban a tanítványok a magyar nyelvből oly hiányos és gyenge előmenetelt tanusítottak, hogy azt nem fogadhatta el a tanfelügyelő. De mint a tanfelügyelő jelenti, különbet nem produkálhattak a tanítványok, mert maga a tanító sem tud jól magyarul. A tanító oly gyengén bírja a magyar nyelvet, hogy még a tanítványainak rossz feleleteit sem volt képes kijavítani.

A talált hibáknak legnagyobb részét a tanító az oka, mert mint a tanfelügyelő jelenti, Teuca Vazul a tanítás idejét nem tartja be. Így tanítási idő alatt politikai korteskedésekkel foglalatkoskodott, mely alatt oly magaviseletet tanusított, ami nem fér össze a tanítói hivatallal. A tanfelügyelő és a belényesi járás főszolgabírója kéri a tanító ellen a fegyelmi vizsgálat megindítását.

Eladott urileány.

700 krona egy gyermekért.

Páratlan gazsággal tervezett gyermekkereskedést hiúsított meg a hatóság. Az esetet eddig a legnagyobb titokban kezelték, most azonban bár burkolatban, de szélteben beszélnek róla a városban. Az eset annál szenzációsabb, mert ezuttal egy uricsalád gyermekéről van szó, aki kevésbe mult, hogy a romlásba nem jutott. A leányka egy 15 éves szőke gyermek, aki szép bab arcával magára vonta egy szomszédváros egy lélekkufárjának, — aki Nagyváradon tartózkodott, — a figyelmét.

A lélekkufár tudakozódott a leányka után s így megtudta, hogy a gyermek egy elszegényedett uri családnak a tagja. — Az emberi voltáról megfélemedezett lélekkufár vakmerő dologra határozta el magát. Félre téve minden félelmet, a gyermek szüleihez ment el, akiknek 700 koronát ígért a gyermekért. A gyermek szülei eleinte hallani sem akartak a dologról, de a lélekkufár addig sarkalta őket; míg végre rálettek gyermekük eladására. A leánykát állítólag azért akarta megvenni a kereskedő, mert neki nem lévén gyermeke, a kis leányt nagyon megszerette s örökre akarta fogadni. Ezt a mesét azonban nem hitte el senki.

A kereskedő ezután elutazott s pár nap mulva express levélben kérte a gyermek szüleit, hogy a leánykát tegyék a vonatra, ő pedig azonnal küldi a penzt. A dolog azonban bármily titokban is történt, nem maradhatott az, mert a hatóság tudomást szerzett róla és még mielőtt a lélekkufár átvehette volna a gyermeket, a megrémült kis leányt visszakisérték szüleihez.

A rendkívüli felháborító dologban most széles körű nyomozás indult meg annak megállapítására, hogy nem követett-e el már más-kor is hasonló dolgot a kereskedő és hogy tényleg mi célja volt a leánykával,

A nyomozást nem a nagyváradi hatóság vezeti. Ez csupán annyiban szerepel a dologban, amennyiben a leányka idevaló, azonban a kereskedő ellen más irányban is több gyanus ok merült fel, így a tulajdonképeni nyomozás a kereskedő lakhelyén folyik. A leányka szülei ellen szintén meg fogják indítani az eljárást.

A Borromeus enciklika.

Szabadkőműves lapok teli tüdővel trombitálnak arról a sérelemről, mely a magyarországi protestánsokat azzal érte volna, hogy dr. Várossy Gyula, Kalocsa érseke kiadta körlevélben a pápa Borromeus-enciklikáját.

Igaz ugyan, hogy az érseki körlevél az egyházmegyei papságnak szól. Igaz, hogy ahhoz nem katolikusként semmi köze. Igaz, hogy egyetlen protestáns magyar embernek sem jutott még eszébe panaszkodni a kalocsai érsek körlevele miatt. Igaz, hogy a szabadkőműves lapok részéről az egész csak közönséges betolakodás tisztán katolikus ügyekbe. De mit zavarja ez őket? Az a fő, hogy itt beleszóval a felekezeti békébe és csinálhatnak egy kis parázs felekezeti háborúságot, ráusztván a protestánsokat a katolikusokra.

Szerencsére a protestánsok óriási többsége sokkal okosabb, hogysen felüljön az uszítóknak. Sehogy sem akarják meglátni azt a rettentő sérelmüket, mely olyan nagyon fáj egyszerre a páholynak. Ahol nincs, ott ne keress, mondják bölcsen s ügyet sem vetnek a páholybeli hepciáskodásokra.

Kivétel Zsilinszky Mihály, mint mindig. No persze, ha nem lenne kivétel, mikor józanságról van szó, akkor ki a tatár venné észre ő nagyméltóságát? Ő azt akarja, hogy észrevegyék. Ő beszél, hogy beszéljenek róla. Ő interpellál. Ő sürög, ő kesereg.

Az interpellációt tegnap bejelentette Zsilinszky s ma talán elő is terjeszti.

Zboray Miklós nyilatkozata

Egy újságíró a képviselőházban felkereste Zboray Miklóst, hogy tőle a néppárt álláspontját is megtudja ebben az ügyben. Zboray ezeket mondotta:

— Várossy Gyula kalocsai érsek teljes joggal hirdette ki a pápai bullát június 9-én, mert ebben az időben még semmi tudomása sem lehetett arról, hogy a német kancellár a Vatikánnal tárgyalt az enciklika visszavonása érdekében és nem ismerhette a Vatikán álláspontját. Meg vagyok győződve, hogyha az érsek tudomást szerez arról, hogy a Vatikán ebben a kérdésben utólag magyarázatot adott ki, ugyanezt a magyarázatot ki fogja adni.

Zichy János tegnap a következő nyilatkozatot tette az enciklika felől.

— Még nem tudom, hogy tényleg megtörtént-e a kihirdetés, de ha igaz az, amit a lapok írnak, úgy nagyon sajnálnám az esetet. Én mindég híve voltam az általános felekezeti békének s az lesznek a jövőben is.

Az enciklika tárgyában ma délutánra a kormány tagjai minisztertanácsra fognak összejönni.

UJDONSÁGOK.

Felfüggesztett tanító.

Biharvármegye fegyelmi választmánya tegnap délután Fráter Barnabás alispán elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen foglalkoztak Paptamás Flórián bikácsi tanító fegyelmi ügyével. Paptamás Flórián ügyét hónapokkal ezelőtt már ismertettük. Akkor a tanító azzal volt vádolva, hogy a magyar nyelvet nem tanítja megfelelően s ő maga sem tud tökéletesen magyarul. Ezen kívül nincs is meg a képesítése sem.

A vádak ellen Paptamás Flórián tiltakozott s az ellenkezőjét akarta bizonyítani, mire a fegyelmi választmány a bizonyítékok beszerzését rendelte el. Tegnap ismét elővették ezt az ügyet. A fegyelmi választmány a bizonyítékokból arról szerzett meggyőződést, hogy a tanító a hiányokat egyáltalán nem igyekezett pótolni s hogy azok ma is fennállanak. A fegyelmi választmány Paptamás Flóriánt felfüggesztette állásától és 5 évi hivatalvesztésre ítélte.

Az ülés második tárgya a vasandi tanító ügye volt, aki tilos kivándorlási ügynökkösködéssel volt vádolva. A váddal szemben mindössze annyi nyert beigazolást, hogy a tanító a kivándorolni szándékozók részére megérkezett hajójegyek okmányára szükséges írásbeli munkálatokat teljesítette csupán szivességből azért, mert más írni tudó ember nem volt a községben.

A választmány a tanítót dorgálásra ítélte. Ezután több kisebb ügy elintézésével az ülés 6 órakor véget ért.

* **A jövő évi választók névjegyzéke.** Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután folytatólagos ülést tartott Rimler Károly polgármester elnöke alatt. Ez alkalommal dr. Davidovics Ferenc ügyvédet és Laszcsik Ernő tanítóképzési tanárt felvették a jövő évi választók névjegyzékébe.

* **A megyei közkórház ügyei.** Biharvármegye közkórházi bizottsága szombaton jul. hó 16-án délelőtt 10 órakor ülést tart a vármegyei székház kistermében. A bizottság az új kórház építésének ügyével foglalkozik ez alkalommal.

* **A hírlapok hirdetési átalánya.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, tekintettel a hivatalos közlemények, hirdetmények fokozatos szaporodására, a hírlapoknak a város által fizetett évi átalányát az eddigi 600—600 koronáról 800—800 koronára emelte fel. A közgyűlés ezen határozatát a belügyminiszter jóváhagyta.

* **A gyermekmenhelyek ruházati cikkének szállítása.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara teljes ülése alkalmából már említettük, hogy a kamara teljes ülése sérelmesnek találta a belügyminiszter azon intézkedését, hogy az állami gyermekmenhelyek ruházati cikkeinek szállítását, nem mint azelőtt, az illetékes helyi kereskedőknek, hanem a kisújszállási gazdag földművesekből alakult szövetkezetnek, továbbá az állítólag még meg sem alakult turkevei szövetkezetnek adta ki, akik mögött tulajdonképen egy nagy fővárosi cég áll. A kamara ez ellen feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez, amelyben rámutat az eljárás törvénytelen voltára s kimutatja, hogy ezen eljárásból az államnak öt éven át 400,000 korona kára lesz, mert ezen összeggel olcsóbban vállalta volna el egyik nagyváradi nagykereskedő a szállítást. Sérelmes továbbá a miniszter rendelkezése azért is, mert az által az igazi háziiparosok elesnek a munkától és az ezzel járó haszontól, a kereskedők pedig szintén

elesnek a tisztességes kereskedő-haszontól. A kamara felterjesztésében kéri a kereskedelmi minisztert, hogy a belügyminiszternél hasson oda, miszerint ezen törvényellenes megállapodás hatályon kívül helyeztessék és az állami gyermekmenhelyek ruházati cikkeinek biztosítás az eddig követett helyes eljárásnak megfelelően történjék.

* **Homok és téglahiány.** Pár héttel ezelőtt már említettük, hogy a nagyváradi hegyen, a tüdőbetegek szanatóriuma közelében homoktéglagyárat szándékoznak létesíteni. Egy szakembertől azt a felvilágosítást nyertük, hogy ilyen gyár létesítésének alig van ma létjogosultsága. Ugyanis az építőmesterek mindannyian érzik a megfelelő homok hiányát. A Körösből nem tudnak elég homokot szedni, mert nincsen. Mióta a Körös alsó része szabályozva van, s a víz gyorsabban letolyást nyert, kevés a homok, mert a víz magával ragadja s leviszi a homokot. Téglakészítésre a homokot csak úgy lehet használni, ha az teljesen megfelelő. Ha pedig jó a homok, akkor drága pénzen így is megveszik s több hasznot lehet elérni, mint a költség betektetés és üzemi kiadások mellett téglagyártással. A mostani téglahiányt a szakemberek különben csak ideiglenesen tartják s arra vezetnek vissza, hogy az enyhe tél folytán majdnem egész télen építettek sok helyen s a tavaszra szánt téglakészlet egy részét felhasználták s a tavasszal megindult építkezésekhez nincsen elég téglakészlet. A meglévő gyárak üzeme azonban csakhamar fedezi a szükségletet s megszűnik a téglahiány. Megfelelő gazdag homokbányára volna legjobban szükségük az építő vállalkozóknak.

* **Ismét cirkusz jön.** Erdélyi Miklós szingizgató nagyon is indokolt panaszt adott be Nagyvárad városához, amelyben rámutat, hogy a színház látogatását teljesen tönkre teszi a cirkuszok. A hatóság ugyanis már május hóban egymásután két cirkusznak adott engedélyt előadásokra. Most ismét érkezett be egy kérvény a városhoz hasonló ügyben. Horváth József cirkusz colosseum tulajdonos engedélyt kér, hogy augusztus 20-tól szeptember 20-ig a Nagypiac téren előadásokat tarthasson. Azt hiszik, hogy a város most csak legfeljebb arra az időre adja meg az előadásokra az engedélyt, amikor a színház szünetet tart.

* **A kamara közleményei.** A temesvári cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága, a különböző állomásokon (és pedig: Arad, Nagyvárad, Temesvár) elhelyezett csapatok részére szükséges zab, szén, alom és ágyszalma, tűzifa, és kőszén szállításának biztosítására pályázatot hirdet. A szóban levő pályázatokra vonatkozó részletes adatok a kamarai irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

* **Az osztálysorsjáték** huzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:
20000 koronát nyert: 39308.
10000 koronát nyert: 1564.
5000 koronát nyert: 68754.
2000 koronát nyertek: 164 28334 42598.
1000 koronát nyertek: 61159 72336 86768 87934 99795 106597.

500 koronát nyertek: 2093 3568 4086 4194 4852 7519 8053 12350 13419 14792 15645 16297 16600 18789 20904 22924 23247 23279 23974 25550 29583 31826 35359 36362 37754 39181 40635 40652 42065 42599 45890 54827 55669 61721 61813 65515 66687 68361 69589 74156 77086 78626 81582 94758 96032 97740 100183 103303 105525 105975 108974.

* **Elveszett** tegnap délelőtt a Telek-utcai »Orangyal« győgszertártól a Kispici 20 korona. Becsületes megtaláló kéri a pénzt a rendőrségen átadni.

* **Borsalino, Pichler és angol kalap** tavaszi ujdonságok **REICHARD ÁRUHÁZABA** megérkeztek, hol legelegánsabb budapesti és amerikai cipők kaphatók. 40

* **A Lloyd kávéház** nyári kerthelyiségében július hó 12, 13. és 14-én a következő igen érdekes ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Molneci szigetek. 2. Falusi vénusz. 3. Velen-

cei bolygó lélek. 4. Fazekas ipar Köröstön. 5. Farkasvadászat Oroszországban. 6. Melyik a néger. 7. Jön az üstökös. 8. Éjszakadás, földindulás. Belépti díj nincs, kezdete este 9 órakor. Kitűnő italokról és ételekről gondoskodva van. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri *Hartstein és Örlei* kávéház tulajdonosok.

x **Olvassa el kérem!** Ha érdeklő, hogy lakásában miért érhet el takarítást villamos áramfogyasztással. On égethet már 16 gyertyafényű *Wolframméget* és ami a régiekkel szemben óránként kb. 3 fillért takarít meg, tehát nem szükséges, aki *nem akar* nagy világítást, hogy 32-es vagy 50 gyertyafényű égőket alkalmazzon és ami a fő nálam, ezen *Wolframm égő* 2 K 40 fill. Stern villamos felszerelési vállalata Bémer-tér 2. Telefon 556. Szívesen szolgálok felvilágosítással. 44

Uj üzlet!

Gaál Ferencz

diszmu, játék és sport áruhaza.
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut. Bazár épület.

Huszonötezer munkás kizárása.

A »Magyar Gépgyárosok Országos Szövetsége« egy gépgyárban történet munkássztrájkra azzal felelt, hogy kimondta ülésén, hogy Budapesten az összes vas- és gépgyárak elbocsátják munkásaikat.

A határozat folytán huszonötezer vas- és fémmunkás is sz kenyer nélkül. A határozatnak az az előzménye, hogy a Sangerhauseni gépgyár budapesti telepén több mint egy hónap előtt sztrájkba léptek a rézművesmunkások. A gyáriparosok szövetségének utasítására előbb a Schlick-gyár, majd a Láng-féle gépgyár akarta a Sangerhauseniit kiegészíteni zavarából azzal, hogy elvállalta az abbamaradt munkák elkészítését, de a munkások mindkét helyen megtagadták ezt s kijelentették, hogy sztrájkörö munkát nem végeznek.

A gyáriparosok szövetsége e-re felszólította a munkásokat, hogy a Sangerhauseni gyárban rögtön szüntessék be a sztrájkot s mivel a munkások nem voltak hajlandók, elhatározták az összes budapesti munkások kizárását, akiknek száma meghaladja a huszonötezeret.

A vas- és gépgyárak tegnap még komolyabban foglalkoztak azzal a tervvel, hogy az összes munkásaikat kizárják és nem engedik őket munkába addig, amíg a hatalmi kérdés nincsen rendezve. A gyárosok szolidaritásukkal most meg akarják törni a munkások szolidaritását.

A »Magyar Vasművek és Gépgyárak Szövetsége« tegnapelőtt késő este sürgős meghívókat küldött szét tagjainak, hogy a szövetség a Mária Valéria utca 10. sz. helyiségeiben értekezletre hívja őket össze.

Az értekezlet össze is gyűlt *Asbóth Henrik* elnöklésével.

Az értekezleten többen ellenezték a munkások kizárását, de ezek kisebbségben vannak.

A kizárás felett még nem határoztak. A munkások szintén gyűléseztek és elhatározták, hogy felveszik a harcot.

SZINHÁZ.

A színügyi bizottság ülése.

Tegnap délután rövid ülést tartott Nagyvárad város színügyi bizottsága, melyen szóba került az is, hogy mikor kezdi meg már a nyári szinkörben az előadásokat a színház.

A színigazgató képviselőjében Tóth Elek volt jelen, aki közölte a bizottsággal, hogy vasárnap kezdi meg a színház a szinkörben az előadásokat.

A színügyi bizottság ülésén Mezey Mihály elnököt s Rimler Károly, Stark Gyula, dr Adorján Emil, dr Dóri Ferenc, Juricskay Barna jegyző és Tóth Elek volt jelen.

Elnök elsősorban előterjesztette Erdélyi Miklós színigazgató azon kérelmét, hogy Márkus Emilia három estén a téli színházban, a rendes téli helyárok mellett léphessen fel.

Dr Adorján Emil a kérelmet elutasítandónak tartja, mert a szinkör építése mellett azzal érveltek, hogy nyáron olcsó helyárok mellett kell előadásokat tartani a közönség részére s most, július 12-én még mindig a közsínházban játszanak s magasabb helyárok engedélyezését akarja az igazgató. Most is jogtalanul já szik az igazgató a téli színházban. Így kompromittálják a szinkör építését, amelyre különben sem volt szükség.

Mezey Mihály elnök rámutatott a színügyi bizottság határozatára, amely szerint kedvezőtlen, hűvös időben a téli színházban tarthat előadást a társulat.

A bizottság tökbsége a három estére engedélyezte a téli színház helyárait.

Dr Dóri Ferenc szólt fel azután s felémeltette, hogy Szarvasi Soma a szezon végén megvált a színházról. Tíz évig volt a társulat tagja s így alkalmat kellene neki adni, hogy az ősszel elbucsszék a közönségtől.

Többek hozzászólása után Tóth Elek a színigazgató nevében kijelentette, hogy Erdélyi igazgató maga is alkalmat akar nyújtani Szarvasinak, hogy szeptemberben bucsut vegyen a színházról és a közönségtől.

Tóth Elek nyilatkozata után Dóri Ferenc indítványát visszavonta s ezzel az ülés véget ért.

Heti műsor.

A szinkör helyáiraival.

Szerda: Édes teher.

Rendes helyárrakkal.

Csütörtök: Botrány (P. Márkus Emilia vendégfellépte).

Péntek: M nna Vanna (P. Márkus Emilia vendégfellépte).

Szombat: Kaméliás hö'gy (P. Márkus Emilia vendégfellépte).

P. Márkus Emma. A budapesti Nemzeti színház k. t. t. tragikája holnap, csütörtökön kezei meg vendégjátékait, a Botrányban. Az izgalmas cselekményű, mindvégig lebilincselő darab kétségkívül jó keret lesz művészi kiválóságai érvényesítésére. Pénteken Monna Vanna címszerepében, szombaton pedig legfényesebb szerepében, a Kaméliás hölgyben lép föl. A vendégesték iránt igen nagy az érdeklődés, úgy hogy a jegyeket már csak mérsékelt számban lehet kapni. A három vendégi estére a téli színház rendes helyárai érvényesek.

Édes teher. Ma este Heltai Jenő eleven pompás vígjátéka kerül színre, a régi szereposztásban. Ezt a finom és könnyed tartalmu darabot annak idején nagy tetszéssel fogadta a fővárosi közönség, de a nagyváradiak előtt is becsületes sikert aratott. A jegyeket egyébként a nyári szinkör árai mellett árusítják.

TÁVIRATOK.

Kolera megbetegedés Zemplén-megyében.

Sátoraljaujhely, jul. 12. Zemplén-megye közigazgatási bizottsága tegnap Mecner Gyula főispán elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen dr Löherer Lőrinc, a vármegye tisztii főorvosa jelentést tett arról, hogy Zemplénmegyét az északi határszél felől erősen tenyegeti a kolera. A vármegye egyik északi községéből, Szatyurból a vármegye főjegyzőjéhez az a jelentés érkezett, hogy ott egy ember koleraiban megbetegedett. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy a betegség kolera nosztra.

Kivégzés Franciaországban.

Páris, jul. 12. Graby közlegényt ma reggel hét órakor golyóval kivégezték a műszaki zászlóalj kaszárnyájának elkerített térségén.

Két hónap előtt történt, hogy Graby helyi érdekű vonaton ment haza Párisba. A kupéban kivüle egy éltes asszony ült. A katona rávetette magát, megfojtotta és átkutatta zsebeit. Mindössze négy frankot talált nála. Ez annyira felbőszítette, hogy a meggyilkolt öregasszonyt a földre dobta, csizmájának hegyes sarkával szétaposta koponyáját és aztán a holtestet a kupé ablakán kihajította a sínekre, hogy úgy lássék, mintha a vonat gázolta volna el.

A gyilkos katona töredelmesen bevallotta bűnét.

Papp Henrik holtestét megtalálták?

Budapest, július 12. Csepelen a Maller-féle homokbánya mellett egy férfi holtestét fogták ki. Mindenki azt hitte, hogy Papp Henriknek, az eltűnt öngyilkossá lett festőművésznek hulláját találták meg és azonnal értesítették a Papp-családot. Az elhunyt fivére, Papp Elek földművelésügyi államtitkár automobilon azonnal Csepelre sietett. A kifogott férfi fekete posztóruhát, fehérkék csikos harisnyát, félcipőt gummisarokkal, fehér inget, Pethő Sándor Baross-utca 103. cégjelzéssel, viselt. Zsebében tükör volt, a mely Kasch Adolf üzletről való. A kifogott halott bajusza sokkal rövidebb, ritkább, mint Papp Henriké volt. A család ma 200 korona jutalmat tűzött ki annak, aki Papp Henrik holtestét megtalálja.

Janek fogva marad.

Budapest, július 12. A tábla szüneti tanácsa ma foglalkozott Janek Géza fogvatartásának kérdésében. A tanács Istvánffy Lajos referendája alapján elutasította a védő előterjesztését a szabadlábrahelyezés dolgában. Janek továbbra is fogva marad.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, július 12.

A gabonatőzsde.

	50 kilogramonkint.
Buza októberre — — —	9.23
Rozs októberre — — —	7.12
Zab októberre — — —	7.22
Tengeri júliusra — — —	5.46

Irányzat: Lanyha.

Értéktőzsde.

Magyar hitel — — —	840.50
Osztóhitel — — —	667.—
4%-os koronajáradék — — —	92.20
Államvasut — — —	740.—
Jelzálogbank — — —	486.25
Leszámitoló bank — — —	567.—
Hazai Bank — — —	300.—
Kereskedelmi részv. — — —	734.—
Rimamurányi — — —	692.—
Salgótarjáni — — —	635.—
Közuti vasut — — —	723.50
Városi villamos — — —	376.—
Adria — — —	511.—

Irányzat: Nyugodt.

NYILTTÉR.

BUTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

65

Valóban, Montarbas kiemelkedve a kocsin és kezével csendet iktatva, a mit nagyon is készséggel megadtak, azzal a hideg s bájos effronteriával intézte szavait a hallgatósághoz, mely őt soha cserbe nem hagyta. A természetében feküdt, hogy egyenlően, mozdulatlanul állt meg ellensége előtt, a kit gyűlölt; a nő előtt, a kit szerette; a fejedelem előtt, a kit elárult, vagy a nép sőpredéke előtt, melyet elámitott és le-

nézett. Csak annyit mondhatott, »Barátim, franciák, köztársaságiak, polgártársak! És ti hűgaim, Páris büszkesége és díszje, a szabadság és a szerelem istenasszonyai, — mely megszólítás rendkívül kedvező fogadtatásban részesült, midőn hirtelen letűnt a felszínről egy pillanat alatt, bohókás majomként; míg a katonák sortűzének visszhangja járta végig a népes utcákat, tudtul adva, hogy a küzdelem komolyan kezdetét vette és hogy a szomszéd utcákban már verekedés foly.

Szegény Rózsika végkép megrémülve, úgy reszketett, mint egy nyárfalevél; de Boufflon mama szeme villogott és orcáinak piros színe még vörösebb lett — Hallja-e? emelé fel szavát — ez már nekünk való zene! Ez jól cseng a fülbe és a puskaporszagot egy mértőldnyire meg lehet érezni. Halált jelent ez az arisztokratáknak és háborút a késig. A pék kemencéjét kiüritik, a borházakat betörik s az utcán folyini fog a vér!

Ezen hősiesség érzelmeket azonban, úgy látszott egyáltalában nem osztá a nép. Ellenkezőleg, általános rémület támadt, melyet annyival kevésbé lehetett elfojtani, minthogy titkos vesztélyből eredt és sok céda hős, ki elég bátor leendett, ha szembe szállhatott volna az ellenséggel, reszketett és gyáva társai között meghuzta magát, azon öző félelemtől vezéreltetve, hogy látatlan halál érhetné.

Dunois és Duguesclin honfitársai voltak ezek; ugyanaz az anyag volt ez, mely később a háromszinű lobogót s a sást Európa határáig vitte, de sem Dunois, sem Duguesclin nem buzdíthatta volna fel őket most, hogy csináljanak frontot, még Nagy Károly maga sem — sem a valamennyinél hatalmasabb és híresebb következő hős.

És a látatlan ellenséget a flandriai ezred egy alsóbbrendű őrsége képezte, egy altiszt, egy őrmester s vagy husz közkatona, kik maguk is meglepetve e váratlan kitérés által, harcolva vonultak vissza kaszárnyájukba.

Ha Jonáthánkép fegyverhordozójával, vagy Alfredkép hárijával minden vezér bejárható az ellenség sorait, feltedezhetné céljait, gyengeségeit, intézkedéseit, lehetne-e csatát nyerni valaha? Vagy mondjuk inkább, lehetne-e csatát kockáztatni? Hány sikert koronázott bábér, mely szerencsétlen kimenetelű leendett, ha a győző és legyőzött valamely véletlenről tudomással birt volna. A sois bár bábmutatványai függönye mögött van, saját kezével huzza a zsinórt; s ha a legerősebb és leghevesebb csapatok eképp a körülmények játékvá lesznek, mit lehet várni egy ilyen fejtelen tömegtől.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mattenio** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kírítani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

DAVID BERNÁT szobafestő, Szt. János-utca 28. sz. Telefon szám 924.

Kiadó lakások.

Pereces-utca 2a számú új háznál 2—3 szobás modern lakások augusztus 1-re kiadók.

Értekezhetni: Madarász Gyulánál Pereces-utca 9.

Biharfüred.

A vadregényes szépségű bihari havason 1069 méterre a tengerszine fölött.

Vasuti állomása **Belényes**, a honnan gondozott gyönyörű ut vezet a fürdőhelyre.

Főszezon július 1-től augusztus 1-ig. Utószezon szeptember 1-étől 15-ig.

Rendkívül gyógyhatás a légzőszervek betegségeinél; az anyagcsere fokozása. Étvágyat emeli, álmatlanságot megszünteti.

Kellemes vendégszobák 2 koronától fölfelé.

Napi étkezés 5 korona, gyermekek és cselédek 2 korona 50 fillér.

Fürdőárak mérsékeltek.

Kivánatra prospektust küld az igazgatóság.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen **Kecskeméthy István**

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást, ingyen, kitűnő italokat és izletes ételeket olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne menjen egyedül, hanem családjával és barátaival, hogy a kellemes szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás. Társas ebédek, vacsorák és abonensek polgári árban lesznek kiszolgálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETISZÁLLoda, vendéglő és kávéház bérlelője.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSÓ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Figyelmeztetés!

A Schicht
szarvasszappan

valódi csakis a

Schicht

névvel és a „szarvas“ véd-
jeggyel!

Uj mehanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényei-
nek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. El-
vállalok minden rendszerű irógépek, kerékpárok,
varrógépek olcsó és pontos javítását jótállás
mellett, továbbá villamos házi-csengők, telefon
és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és
minden más gyári gépek javítását és szerel-
ését, vas és ércz eszterga munkákat. Locomobil
hengereket és új dugattyukat és gyűrű-
ket. Gőzkazánok beüzemelését legújabb rend-
szer szerint és kőszénbánya kutatásnál talaj
próbaforásokat saját szárazrendszerű furószer-
kezeten. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mehanikus és géplakatos.

BEÖTHY ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

Van szerencsém a nagyérdemű közön-
ség szives tudomására hozni, hogy a
Rákóczi-uti Orsolya-zárda alatt új
üveg, porcellán és konyhafelszerelési,
kínai-ezüst, alpakka-áru és lámpa-
raktárt nyitottam.

Mely árukat óriási választékban s
igen előnyös áron bocsájtom a n.
é. közönség rendelkezésére.

**Elvállalok e szakmába vágó épü-
letüvegezést és képerkeztést. Kész
ablakokban nagy raktárt tartok.**

A nagyérdemű közönség szives párt-
fogását kérem. Tisztelettel

Hant Jenőné.

Hirdetések felvételnek
a kiadóhivatalban.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz
felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény**
társulat kizárólagos képviselője. Elvál-
lalok karban tartásokat légszesz vil-
lany házi csengőket és telefonokat.
Költségvetésekkel díjmentesen szolgál-
lok. Telefon hívásokra személyesen
megjelenek.

Kiváló tisztelettel 46

Benedek Ferencz

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fény-
képes z-l ámpák ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

ivlám pák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← csillár-raktárunkat →
megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, átalakítá-
sát, javítását, ivlám pák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

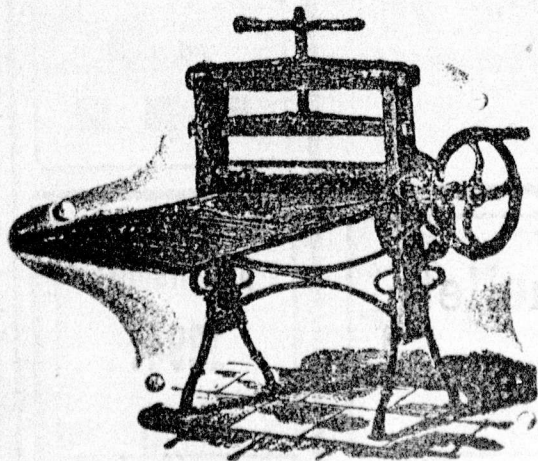
Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“

állandó működésben. Megtekinthető
az üzletben.

45

Jégszekrények legújabb szer-
kezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

